

E-learning. Učení (se) s digitálními technologiemi

Miroslava Dluhošová (rec.)

Ústav pedagogiky a sociálních studií, Pedagogická fakulta
Univerzita Palackého v Olomouci

Zounek, J., Juhaňák, L., Staudková, H. a J. Poláček. *E-learning. Učení (se) s digitálními technologiemi*. Praha: WoltersKluwer ČR, a. s, 2016.

V dnešní době se s informačními a komunikačními technologiemi (ICT) setkáváme prakticky nepřetržitě nejen v souvislosti se vzděláváním. Ale právě ve vzdělávání hrají stále významnější roli. Aby bylo jejich využití smysluplné a co nejefektivnější, je potřeba se v nich dostatečně orientovat a znát co nejvíce možností, jak s nimi pracovat. Přehlednou orientaci, jak využívat e-learning ve vzdělávání různých věkových kategorií přináší kolektivní monografie autorů z brněnské Masarykovy univerzity v čele s doc. Jiřím Zounkem, který působí na Ústavu pedagogických věd Filozofické fakulty Masarykovy univerzity a dlouhodobě se zabývá využíváním digitálních technologií ve vzdělávání a v učení.

Obsahová struktura knihy je členěna do osmi kapitol, které na sebe logicky navazují a uvádějí čtenáře do obrazu od vymezení pojmu učení a e-learningu až po popis a příklady konkrétních technologií ve vzdělávání, tuzemských a zahraničních výzkumů a příklady e-learningu v reálné výuce. Závěrem knihy autoři hodnotí přínos digitálních technologií do procesu učení, ale nevyhýbají

se ani negativním stránkám, které s sebou mohou přinášet. V této souvislosti neopomněli ani méně známé skutečnosti, týkající se autorského práva v oblasti e-learningu.

Kromě naplňování odborných cílů publikace neopomijí ani cíle didaktické, což by mělo čtenáře vést k přemýšlení o souvislostech mezi technologiemi a procesem učení (se). Právě toto slovní spojení „učení (se)“ je pro knihu charakteristické a spojuje v sobě učení jako vyučování a učení se jako osvojování si dovedností, zkušeností a návyků učícími se subjekty.

Co se týká terminologického vymezení pojmu e-learning pro účely knihy, rozdělují autoři pojem na dvě části, a to „e“ ve smyslu elektronický, vztahující se k vlastním prostředkům a nástrojům digitálních technologií a „learning“, což v jejich pojetí znamená již zmíněné „učení (se)“. Dalším pojmem, velice důležitým pro studium knihy, jsou online digitální technologie, tedy takové technologie, které byly vyvinuty a jsou používány převážně v prostředí digitálních sítí (internetu). V knize jsou však často označovány pouze jako digitální technologie právě bez slova online, protože, jak autoři uvádějí, většina digitálních technologií je dnes nějakým způsobem online.

Označit však publikaci jako pojednávající pouze o online technologiích by bylo chybné. Jak již bylo naznačeno, první dvě kapitoly zasazují problematiku do širšího teoretického rámce. Především v první kapitole je věnována pozornost teoriím učení člověka a jejich souvislostí s pedagogickou teorií i školskou rovinou. Zdůrazněny jsou zde „dovednosti pro 21. století“, které studujícím umožní mimo jiné právě efektivní práci s ICT. Kapitola se závěrem věnuje také technologiím v souvislosti s celoživotním učáním.

Druhá kapitola pak pojednává o aktérech výuky a proměnách vzdělávacího paradigmatu v souvislosti s novými učebními metodami, tedy jak ovlivňují roli učitele a studenta a učební styly učících se.

Obsahovou náplň třetí kapitoly jsou teorie učení, protože autoři soudí, že jejich bližší poznání umožňuje efektivnější zavádění nových technologií do procesu učení. Tyto teorie učení pomáhají vysvětlit především přístupy ke vzdělávání a učení, pomáhají uvědomit si, na co klást důraz a jaké jsou role aktérů vyučování a učení. Náměty, vycházející z této teoretické roviny pak pomáhají při úvahách o vhodném zapojení technologií do učebního procesu.

Další kapitolu autoři věnují aktuálním datům z oblasti výzkumu e-learningu. Tato data umožňují hlouběji reflektovat rozšířenost využívání různých typů technologií a výsledky, k jakým tyto jednotlivé typy vedou.

Jelikož je publikace zaměřena na e-learning a digitální technologie, není možné uvést pouze teoretický rámec a nezabývat se samotnými technologiemi. Proto se jimi zabývají další tři kapitoly, a to jak ve smyslu jejich samotného popisu, tak z didaktického hlediska ve vztahu k přípravě kurzu s podporou digitálních technologií, což je v předposlední, sedmé, kapitole doplněno i praktickými ukázkami a příklady užití technologií v procesu výuky.

Poslední kapitola pak shrnuje výhody využití digitálních technologií ve výuce, ale nevyhýbá se ani negativním stránkám, které to s sebou může přinášet. Jedná se například o upozornění na nebezpečí bezhlavého zavádění ICT jen proto, že se jedná o v současné době moderní a podporovaný nástroj, ale že

by měly být zaváděny promyšleně a s ohledem na pedagogický cíl jejich využití.

Publikaci ocení zejména učitelé vysokých škol, kteří e-learning používají a chtěli by ho využívat co nejefektivněji, ale také ti, kteří se k jeho zapojení do výuky teprve odhodlávají. V tomto případě se nemusí jednat jen o vysokoškolské pedagogy, ale také o personalisty firem, manažery nebo třeba andragogy. Důležité informace v ní najdou také výzkumníci, zabývající se výzkumem e-learningu a digitálních technologií ve vzdělávání obecně. V neposlední řadě se textem mohou inspirovat učitelé středních i základních škol.